

Telegraful Român

Apare Marția, Joia și Sâmbătă

Abonamentul:

Pe un an 32 euroane.

Pe șase luni 16 eor. — Pe trei luni 8 eor.

Corespondențe

să se adreseze Redacției «Telegrafului Român», Strada Măcelarilor Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articlele nepublicate nu se înapoiază.

Prețul Inserțiunilor, după învoială

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației ziarului «Telegraful Român», Sibiu, Strada Măcelarilor Nr. 45.

Insemnări**Libertate**

«Mare e momentul când vesteau libertății ne vine; când îndelung robitorul suflet se ridică din lanțuri și din lancezeala intunecoașă, fie chiar numai în orbire și zăpăceală, și jură pe acela care l-a făcut că va fi liber!

Liber? Pricepeți bine, este porunca adâncă, mai întunecată sau mai limbă, a întregii noastre ființe, aceasta de a fi liber. Libertatea este singurul fel spre care tind, conștient sau nu, doate luptele, trudele și suferințele omului pe pământ.

Da un asemenea moment e suprem: prima vizuire a unui Sinai încins în flacări, în rătăcirea astăzi a noastră prin pustiu, care de aici înainte nu va mai fi lipsită ziua de stâlpul ei de nouă, iar noaptea de stâlpul ei de foc. E ceva nemai pomenit de mărturi, când lanțurile au ajuns corozive, otrăvite, să te liberezi de sub apăsarea semenului tău omului».

Astfel scria marele înțelept și vizionar englez Carlyle acum vreo cincizeci de ani, el care se pricepea atât de bine să stee cu veșnicia la stat, par că ar povestii cu un bun vecin.

Zorii libertății individuale și naționale au răsărit. Lumina lor divină, sfâșie intunericul, omoară minciuna, destințează nedreptatea și trezește sufletele amorțite la viață, la viața cea mare și adevărată.

Durerile, chinurile, opintirile și luptele cumplite se izbândesc astăzi toate în luminatul și fermecătorul fapt: libertate. Doar firea cu îndemnurile ei tacute ne-a prorocit și destăinuit,

că încingându-ne cu sfârșare, cu munca sfântă și creațoare, — atribuția Tatălui, și cu răbdare care isvorăște din adâncurile tainuite ale credinții — atribuția Fiului, — vom izbui, călăuziți de Dumnezeu înțelegerii, să restabilim ordinea lucrurilor, legea morală, aşa, ca dreptul meu să fie al meu, ear ce e al tău, al tău; vom ieși biruitori în limanul libertății, bucurându-ne de toate drepturile hărăzite nouă de Dumnezeu prin legile fizice, bucurându-ne de ziua invierii.

Austria germană republică!

Din Viena se vedește în 31 Octombrie:

Târziu seara, deputatul Reichsratului Seitz a eșit în balconul parlamentului austriac, unde își ține sedințele consiliul național german-austriac, și a vestit hotărârea consiliului, care proclama Austria Republică.

Noul guvern

Citim că ministru președinte ar fi contele Mihail Károlyi cu următoarea listă ministerială: Batthyány ministru de interne, Garami la comerț, Lovászy la culte și instrucție publică, Buza la agricultură, Kunfi la binele public, Nagy la alimentare, Lalosevich la justiție, subcolouelul Lindner la honvezi, Jászi fără portofoliu. Ministrul de finanțe deocamdată nu s'a numit. Probabil va fi Paul Szende, secretar de stat dela acel ministeriu.

FOTOARA**Pe gânduri**

Stă să adoarmă focu 'n vatră,
Vreascurile-s pe gătate.
Umbra nopții 'ncet se lasă,
In fereastă noaptea bate.

Cum la vatră sed de-o vreme,
Si las gândul meu să shoare,
Am un dor în satul nostru
Si nu știu ce face oare?

Avrig, 1918. Ioan Berghia.

Sonet

Soldați răniți și dorminci de odihnă
Stau tot tăcuți cu frunțile 'norate
In rariștea pădurii 'nfiorate,
In umedul amurg cu boare liniă.

Aproape, mai aproape se sparg toate
Şrapnelele dușmane, și la cină
Văzuhu-i plin de frânturi de lumină.
De bubuit sămănător de moarte.

Cortejul lung pornește... dar unde?
Poteci nu sănăt și nici o cărare
In preajma tristă a rariștei rotunde.

Si se resfiră molcom fiecare,
Stejari voinici și mândri îi ascunde
Dar înzadar: de moarte nu-i scăpare.

Vasile Stoicanea.

După o citire

— Asupra comedioilor lui Caragiale —

Recitirea comedioilor lui Caragiale, apărute de curând într-o ediție nouă, îmi reamintește o seară de demult, când am asistat pentru întâia oară la o reprezentare a Nopții furtunoase.

A fost pentru mine o desfătare sufletească deosebită a gustă în sfârșit ceva ce se smulge cu putere deasupra nivelului naivităților dramatice naționale de până atunci, — totuși această desfătare nu mi-a rămas neturburată. Jocurile de cuvinte, ce mi se păreau cam trase de păr, asupra expresiilor «a mancă», «masa poporului», «sufragiu universale», au fost primele pe care nu le-am putut prețui la înălțimea rostului, — ear apariția în scenă a lui Rică Venturiano mi-a venit aproape ca o desiluzie. Poate că a contribuit și jocul interpretului — era pe atunci Mateescu — pornit spre exagerarea exagerării, — dar desigur că și rolul în sine m'a izbit ca ceva excesiv de caricat, — în contrast cu naturalul celorlalte personajii, văzut și el prin prisma iro-

nici, dar cel puțin ținut mai mult în marginile observației reale.

Am păstrat, poate cu oarecare atenuări, — dar am păstrat până în ziua de astăzi aceste impresii.

Și recitind acum comedioile lui Caragiale, mi-am reîmprospătat aceeaș obervație: că nu este nici una care să nu păcătuească pe ici pe colo, prin aceeaș porning a autorului spre caricarea bufonă, grotescă, ce coboară comedie de moravuri spre un gen inferior.

Privii, spre pildă, pe Farfuridi din *Scrisoarea pierdută*. El e un tip, ironizat firește, dar într-un chip destul de discret și destul de verosimil... până la famosu-i discurs dela întrunire. Aici, încețează deodată de a mai fi un tip real, pentru a deveni o figură caricată, o paiajă, prin gura căreia nu mai glăsuește decât persiflarea sarcastică ce sună din rostul autorului însuși. «Din două una: ori să se revizuască, primesc! dar să nu se schimbe nimică; ori să nu se revizuască, primesc! dar atunci să se schimbe pe ici pe colo, și anume în punctele... esențiale...». Așa ceva nu spune decât un scăpat din balamuc, — Farfuridi însă ni s'a prezentat ca incult, ca mărginit ca tot ce poftiști, nu însă ca nebun.

Tot așa cu cealaltă celebră frază, care de asemenea se citează atâtă, cu rost și

Redacția „TELEGRAFULUI ROMÂN”.**Tisza omorât**

In capitală este răspândită știrea despre **omorârea contelui Ștefan Tisza**. Si se crede că este adevărată. Tisza a fost împușcat de soldați în locuința sa din strada Hermina.

Austro-Ungaria și Întelegerea.
Presă franceză declară, că Austro-Ungaria ar trebui susținută. *Action Française* scrie: Intenția lui Wilson și a Întelegerii nu este desmembrarea Austro-Ungariei, ci înfrângerea Germaniei; pentru aceasta trebuie să o desfacem de aliatul ei, cum s'a făcut cu Bulgaria. Întelegerea trebuie să priceapă, ceea ce știe opinia publică din Franță, că rezultatul final al răsboiului și viitorul Europei atâtă de la nouă formăjune a monarhiei dunărene.

fără rost, — aceasta a lui Cațavencu: «Până când să n'avem și noi falii noștri?... Anglia și are falii săi, Franța și are falii săi, și chiar Austria și are falii săi, în fine or care națiune orcare popor, orcare țară și are falii săi (îngraše vorbele)...». Numai noi să n'avem falii noștri!...»

Sau: «Industria română e admirabilă, e sublimă, putem zice, dar lipsește cu desăvârsire...»

Toate astea, și alte câteva la fel, autorul le pune în gura lui Cațavencu, pentru ca să-și bată joc cu atât mai mult de dânsul; da, — dar din acest moment Cațavencu nu mai e el însuși, — este eară o figură caricată, o paiajă, din dosul căreia vorbește autorul ca să ne-o prezinte că mai grotescă.

Avem și în *Dale Carnavalului* pe Miha Baston care «jură pe tot ce i-a rămas mai scump, jură pe statua Libertății dela Ploiești»; am asistat deunăzi la o reprezentare a acestei piese (în treacăt fie zis foarte slab jucată) — și pot spune că tirade ca aceasta nu mai provoacă în public decât nedumerire și chiar o oarecare jenă...»

Până și *Conul Leonida*, aminteri unul din tipurile cele mai întregi ale teatrului lui Caragiale, nu se poate răbdă să nu se întrecă cu gluma, când vorbește, de pildă, despre copilul Papei dela Roma. Astfel de caricări — s'ar mai putea

Desfacerea Croației-Slavoniei de Ungaria

Camera croată a ținut în 29 Octombrie 1918 o ședință de importanță istorică. În ziua aceasta s'a proclamat în toată forma desfacerea Croației Slavoniei de Ungaria.

Ședința memorabilă a camerei dela Zagreb se deschide la ora 10. Președintele: Dr. Medakovits. Galeriile sănt tixite de public. Membrii consiliului național sud-slav au ocupat loc împreună cu deputații în sală.

Președintul spune, să astăzi s'a intrunit camera croată pentru a înfăptui o mare problemă. Răsboiu a sfârmat lanțurile popoarelor și a dat putință croaților, sărbilor și slovenilor să se unească într'un stat liber suveran. Camera croată are să licvideze starea actuală. În considerare că această cameră este unicul parlament al sud-slavilor, cărora li se dă posibilitatea d'a se întunui aici, președintul își ține de datorie să amintească și de credinciosii colaboratori: ai Dalmăției, Bucovinei, Herțegovinei și Istriei.

Pe biroul camerei s'au depus două propuneri de urgență: Svetozar Pribicevici propune să se hotărască următoarele:

Cu ziua de astăzi se desfîntăza raportul dreptului de stat între regatul Dalmăția, Croația, Slavonia, Fiume și între regatul Ungaria de o parte, precum și între regatul Croația și Austria de altă parte; mai încolo că, în deosebi lege de învoeală între Ungaria și Croația, cu articolele sale suplimentare, se declară de nule și desfîntate (Sgomotoase aprobări), și că astfel regatul Croația, Slavonia și Dalmăția este a se considera de-acum încolo ca de sine statător și în toată privința independent de Ungaria și de Austria.

In motivarea propunerii sale, deputatul Pribicevici zice că poporul croaților, slovacilor și al sărbilor nu voește alt ceva, decât unirea întregului popor sudslav pe teritorul său etnografic dela Isonzo până la Varvar într'un stat suveran, liber și independent. Camera croată n'are dreptul d'a rostii ultimului cuvânt asupra organizării interne a statului, deoarece ea reprezintă numai o parte a poporului cu trei numiri. Forma de stat și constituția va avea să se hotărască adunarea constituțională. Noul stat va fi clădit pe temeuri democratice, pe

cită încă câteva, — mi-au apărut totdeauna ca niște pete pe opera dramatică a lui Caragiale... N'o fi așa, și o fi altfel? Se poate.

N'am altă pretenție decât a notă aici o impresie a mea. Un studiu, de vî'o câteva volume, asupra operei lui Caragiale, va elabora, nu mă îndoiesc, d. M. Dragomirescu și atunci chestia se va limpezi în chip definitiv.

Ion Gorun.

Cântec

Mai bătrâne lăutare,
Tine-ți cântecul pe strună,
Că-i târziu în noaptea mare.
Mai crâșmare, sara bună!
Sara bună, lăutare!

Mai bătrâne lăutare,
Ean mal vîn' odaș la mine,
Să-mi zici ultima cântare:
«Lelișoară, pentru tine
Am lăsat plugu'n cărare».

Mai bătrâne lăutare,
Și eu mor ca or și cine.
Tu să-mi zici la îngropare,
Cât de drag mi-a fost de tine,
Mai bătrâne lăutare!

Avrig, 1918.

Ioan Berghia.

egală îndreptățire națională și socială a tuturor popoarelor.

În timpul discursului au intrat în sala camerei comandantul militar generalul de infanterie Snarići și comandantul miliției de district Mihailović, însoțiti de mai mulți generali și ofițeri de stab. Sunt întimpinați cu strigăte însuflătite de: «Să trăească armata națională!»

Propunerea lui Pribicevici se primește în unanimitate și cu nesfărșit entuziasm.

În același moment a răsunat imnul național croat, cântat de muzica miliției teritoriale pe piața Sfântului Marcu. Întreaga sala s'a ridicat în picioare, acompaniind imnul național.

Dela Fiume. Croații au luat în stăpânire orașul Fiume. Pe toate clădirile publice s'a arborat stindardul croat. Noul guvernator croat, baronul Oicevici, s'a prezentat în sala consiliului comunal, unde tocmai se întunise *Consiliul național italian*. Guvernatorul Oicevici a declarat, că a primit stăpânirea asupra orașului. Italianii au protestat, și aşteaptă sosirea flotei italiene.

Austria, Ungaria și slavii de sud

Chestiunea sud-slavă de azi își are originea în luptele sărbilor cu Austria, contra dominației turcilor. Însuflătorul deșteptării naționale e împăratul Iosif al II-lea, liberatorul sărbilor din jugul turcesc.

In anii 1781 și 1782 împăratul Iosif al II-lea încheie cu împăratessa Rusiei, cu Catarina II, o alianță cu scopul de a înlocui dominația turcească în Europa cu o dominație creștină.

Planul alianței avea să anexeze la Austria partea cea mai mare din țările sărbo-croate, iar teritoriile bulgare la noui imperiu grec, ce avea să se înființeze cu reședință în Constantinopol.

Afară de acestea două state, mai avea să se înființeze un al treilea: Un stat creștin dac, din Moldova, Muntenia și Oltenia.

Vrednic de notat e faptul, că, paralel cu acordul acesta diplomatic, Viena pornise o agitație febrilă printre sărbi, cu scopul de a provoca o răscoala, pe baza căreia s'ar fi putut, fără multă vorbă, face anexarea. Planul reușise numai în parte.

In vremea aceasta, primul deșteptător al sărbilor, fondatorul scrișului sărbesc, Dositei Obradovici, scrie mai

ales poezii pline de entuziasm despre Iosif al II-lea, arătând că lui îi datoresc sărbii liberarea țării lor, în mare parte din mâinile turcilor, în răsboiul din 1788 – 1791; răsboi purtat cu putere sărbească, dar condus de ofițeri austriaci, în mare parte de naționalitate sărbi. Dar sărbii nu se bucurără mult timp de succesul acesta. Tratatul de pace din Șișov (1791), predă sărbii iar în voia sortii.

Sărbii cereau o anexare la Austria, în formă de autonomie, rugându-se totdeodată de Viena, să li se dea arme și muniție, cu care voiau să se apere și mai departe singuri contra turcilor, până când împăratul Austriei se va putea iar interesa de ei.

Dacă Viena nu ne va da nici ajutor nici răspălată pentru jertfele noastre, atunci ne vom refugia sub protecția unui alt imperiu, dar nu vom uita niciodată, nici noi petitionarii de aici, nici succesorii noștri, refuzul Austriei, în care se oglindesc binele de aici, și instrucțiile politice ce ni se dau pentru ziua de mâine, — declară Nicola Stoianovici, un conducător al sărbilor.*

* Stojan Nenadovici: Imperiul turc și răscoala sărbilor dela 1770–1804. (Sârbește).

Pentruca să se înțeleagă și mai bine jocul acesta politic, citez din memoriile lui Proto Matia Nenadovici, declarăriile lui Alecsa Nenadovici, ofițer austriac de naționalitate sărb, — depuse în Viena când fu rugat a nu părăsi armata austriacă: «Eu nu-mi calc jurământul și nu-mi părăsesc împăratul, ci împăratul mă părăsește azi pe mine și întregul meu neam; în toamă așa cum antecesorii săi au părăsit pe strămoșii noștri. Iată cauza care mă obligă a-mi părăsi împăratul și a trece peste Sava. Si fiindcă pe drumul meu nu voi fi însoțit nici de cronicari, nici de învățăți, voi merge dela mănăstire la mănăstire, și voi spune fiecăruia călugăr și fiecăruia preot să scrie afară pe păreții mănăstirii, că cine e sărb să nu credă niciodată nemților.**

Se știe că toate silințele sărbilor sub Caragheorghe Petrovici, depuse în anii 1804 și 1806 în Viena pentru eliberare, au fost zădarnice.

Pentru evenimentele politice de azi, e foarte caracteristic faptul că tocmai moșul regelui Petru, Gheorghe Petrovici, numit Cara Gheorghe, a devenit Gheorghe cel negru, căpitanul sărbilor răsculați, a fost acela care ceră mai stăruitor ajutorul Austriei surdă. În urma multelor refuze ale Austriei de a anexa Sârbia, moșul regelui Petru se adresă Rusiei, care se îndurase de soartea sărbilor, dar într'un mod batjocoritor.

In anul 1811, țarul Rusiei Alexandru I, oferă împăratului Austriei Francisc ocuparea Sârbiei întregi. Si în ajunul răsboiului «Crim», țarul Nicolae I oferă împăratului Francisc Iosif I nu numai ocuparea Sârbiei, ci și a Bosniei și Herțegovinei. Așa dar două posibilități pentru Austria a luă în mână chestiunea slavilor de sud. O a treia posibilitate a fost dată în anul 1876, cu ocazia întrevederii țarului Rusiei cu împăratul Austro-Ungariei în Reichsstadt, pe baza convențiunii din Reichsstadt, încheiată în București, conform căreia cuvântul politic al Austro-Ungariei și al Rusiei avea să fie ascultat dela Timoc până la Vardar, și dela Vardar până la marea egeeică. Convenția aceasta a predat sărbii și croații Austro-Ungariei, care însă a neglijat luarea rolului liberatorilor slavilor de sud. Si astfel Austro-Ungaria intră, — abia după congresul din Berlin, — în țările slavilor de sud, în Bosnia și Herțegovina, dar nu ca protector sau liberatorul slavilor de aici, ci ca ocupator. Un rol, pe care Viena l-a jucat în mod foarte conștientios 30 de ani. După trei decenii, ministrul afacerilor străine Aehrenthal proclamă anexiunea.

Oglinda cea mai potrivită a greșelei lui Aehrenthal e apariția erei naționale, pornite în vest. In Rusia naționalitățile se ridică împotriva regimului țarului Nicolae al II-lea. In Ungaria croații se ridică contra feudalismului lui Khuen Héderváry și tovarășii. In Sârbia sentimentul național răstoarnă dinastia Obrenovici, devenită, în urma convențiunii regelui Milan cu Austro-Ungaria din 1881, un simplu vasal, în contracicere cu interesele naționale.

Apoi a urmat mișcarea națională din Persia contra asupririlor Rusiei și a Angliei, apoi revoluția junilor turci și apoi, puțin înaintea răsboiului universal, febrila mișcare națională a slavilor de sud, ca și un punct de plecare al răsboiului statelor balcanice contra Turciei și un factor important în răsboiul popoarelor de aici.

Inaintea răsboiului balcanic sentimentul național și forțele productive erau în Balcani așa de mult dezvoltate, încât vechile raporturi politice nu mai puteau dăinui. Statele balcanice aveau nevoie indispensabilă de liniste națională, de o dezvoltare in-

dustrială, de o uniune vamală, de un depozit pentru produsul lor și mai pe sus de toate de o economie independentă, de o mare. Drumul la telul acesta putea fi dus numai prin Turcia. Astfel se uniră clasele civice ale Balcanilor și proclamară răsboiul liberării naționale contra Turciei.

E inutil a spune, că mișcările naționale ale slavilor de sud au deschis ușa conflictului cu Austro-Ungaria, care tăind drumul slavilor ce avea să-i ducă la viață statului, a unit azi toți slavii de sud ca dușmanii săi.

Austro-Ungaria a rămas credincioasă trecutului său, și activitatea guvernului său dovedește destul de bine că de departe era de gândul reformelor radicale.

Se înțelege dela sine, cu metoda veche: «*Imparte și poruncește*», și cu ideea de infierare a naționalităților de «trădători de patrie» introdusă pentru menținerea feudalismului, nu și mai poate fi continuă drumul, și Wilson ne spunea în nota sa adresată Germaniei, că domnii aceștia trebuie să dispară de pe fața pământului.

Astfel prezentându-se chestiunile politice interne în Austro-Ungaria, putem spune, că precum e azi chestiunea slavilor de sud o problemă absolut proprie cu caracter internațional, așa e și chestiunea română o chestiune proprie a noastră, față de care guvernele retrograde aici ar avea și mai puțin drept de vorbă, decât ieri.

Romulus Damian.

Chemarea vremii

Citim în *Glasul Bucovinei*:
(sp.) Ne cheamă vremea.

Din toate părțile lumii răsună glasul libertății pentru toți cei ce au fost robiți; după suferințe supraomenești, omenirea întreagă dorește pacea, o pace tainică întemeiată pe dreptate. Fiecare din noi am adus jertfe neșpuse în acest îngrozitor răsboi. Acum cerem răsplată lor. Fiecare din noi am suferit răni trupești sau sufletești, am dus lipsuri și adesea abia mai puteam să oprim revolta sufletească, de ne era amar cerul gurii de veninul blâstemelor ce nu le puteam rosti. Cu toți am stat în fața morții, fie pe câmpul de luptă, unde din mii de ascunzișuri nezărite venea glonțul perfid, fie acasă, unde ne păndeau foamea sau furcile neîncrederii. În fața majestății morții am înțeles multe lucruri, pe care până atunci nu le păcusem, am înțeles că de mărunte și meschine erau adesea pasiunile noastre și că de greșii erau în căutarea fericirii. În fața morții ne-am revizuit conștiința, ne-am spovedit înaintea sufletului nostru și ne-am primenit convingerile.

Acum, când ne cheamă vremea, ascultăm cu sufletele primenite chemarea ei!

Instinctele cele mai urăte au prefăcut pe om în fiară în acești patru ani. Ura popoarelor să a deslanțuit răpând orice zăgaz și a făcut pe purtătorii unei vechi civilizații să se sfășie cu dinii unul pe altul. Si iată că dintr-o dată, în toții celor mai crâncene lupte, ideea înfrângării popoarelor ieșe biruitoare și anunță pacea universală, pentru totdeauna. Deși fronturile mai există, sufletele popoarelor doritoare de pace trec peste obstacolele de sărmă, fără să se înghimpe în țăpușii lor. Fiecare dorește acum fericirea și — aici e progresul! — n'o dorește pe socoteala altuia, ci cu înimă curată se bucură de fericirea deaproapei său.

Aceasta e chemarea vremii; să o înțelegem!

Nu vrem să stăm nimănuia încale în alcătuirea fericirii sale, nu vom împedeca pe nimeni să-și alcătuiască

viiitorul precum crede că lui îl conveine mai bine, ne-am lepădat de urevchi și trebuie să înăbușim în noi orice dorință de răsunare sau de cuceriri neîndreptățite. Senini păsim la realizarea unui ideal, al cărui ceas a sunat acuma. Simțim că astăzi nu mai e putere, care să ne poată opri în drum și precum cincizeci de luni lungi am fost gata în fiecare zi să ne dăm viață, fără să întrebăm de ce, acum cu atât mai bucuros o aducem prinos, de va trebui, căci știm ce ne așteaptă. Ne așteaptă vremuri atât de frumoase, încât par că te înfiorezi gândind că în sfârșit vom avea parte să le trăim. Va fi o orgie de fericiere pentru neamul nostru! Dar tocmai de aceea, în aceste clipe nu e voie să ne pierdem cumpăratul.

Chemarea vremii ne spune să fim tari și cu mintea trează!

Să fim treji, fiindcă nu toți înțeleg mersul timpului și sănătă incă de cei ce încearcă să-l opreasă. Să fim tari, spre a nu mai lăsa de acuma aceste incercări tardive să izbutească. Spre acest scop să fim uniți în acțiunea noastră, precum una sănătă cu toții în gând. Astăzi nu mai există deosebiri de păreri între noi, a trecut vremea când unul și altul putea propune soluții și să facă experimente. Tinta noastră e astăzi clară, căci ea e schițată în însăși programă, pe baza căreia vor începe tratativele de pace.

Chemarea vremii este să fim uniți.

Dar dacă la tratările de pace se vor stabili definitiv cadrele în care se va desvolta poporul românesc, nu evoie de a aștepta să ne cadă mură'n gură și nouă partea ce ni se gătește în mare bucatarie a congresului mondial.

Noi sănătă constienți, că am adus atâtea jertfe de sânge și am avut să îndurăm atâtă umilință, încât merităm cel puțin în acelaș grad, ca oricare alt popor din lume, soarta noastră.

Noi nu vrem să fim pomanagii Europei, nu să primim în dar și de pomană ce se vor îndură alții să ne dea, ci ne simțim în drept să cerem ce ni se cuvine.

Chemarea vremii pretinde dela noi să spunem ce vrem!

Înțelegând-o, răsună Glasul Bucovinei.

Stirile răsboiului

Comunicatul oficial din 30 Octombrie a. c. anunță, că în conformitate cu cerea noastră de armistițiu și de pace, trupele austro-ungare evacuează teritoriul italien.

In Sârbia armata noastră s'a retras, conform planului, fără a fi urmărită de dușman.

Comunicat oficial din 31 Octombrie n'am primit.

Resoluția sașilor

In 29 Octombrie a. c. s'a întrunit în Sibiu Comitetul central săesc, sub conducerea președintelui său Dr. Carol Wolff și, după mai multe consfătuiri, a votat în unanimitate o resoluție, în care se declară că poporul săesc ține la naționalitatea sa germană și cere să i se asigure putință desvoltării libere în patria aceasta pe toate terenele vieții politice, sociale și culturale. De libertatea aceasta are să fie împărtășit întreg poporul german din Ungaria.

Deputații sași sănătă invitați să susțină cererile și scopurile acestea în mod neutrală de către parlamentul ungur, stăruind că poporul german să primească între popoarele Ungariei locul ce i se cuvine în temeiul lucrării sale culturale și a credinței dovedite.

Cu raport la politica de proprietăți a guvernului ungur demisionat, Comitetul central săesc pretinde: anularea ordonanțelor, date în timpul mai nou cu privire la proprietăți; disolvarea comisiunilor administrative, încredințate de ministeriu să hotărască asupra contractelor de arândă, sau de vânzare și cumpărare, și înălțarea altor măsuri de aceeași natură.

Urmănd să aleagă un nou președinte al comitetului în locul lui Dr. Carol Wolff, care în urma etății înaintate și a ocupăriilor sale numeroase a renunțat la acest post onorific, s'a ales aproape cu totalitatea voturilor parohul ev. al Sibiului, Adolf Schullerus.

Dela sate

Inmormântarea preotului Manase Iar

In 7/20 Octombrie 1918 a răposat în Domnul preot ort. român Manase Iar din Tolcea mare, tractul Orăștiei, în casa proprie din Simeria.

Inmormântarea i s'a săvârșit în cimitirul ort. român din Simeria în 9/22 Oct. la orele 2 d. a. după ritul ortodox.

Punct la ora 2 d. a. a sosit în comuna Simeria P. O. D. protopop tractual Vasile Domșa din Orăștie, care îndată a avizat pe preoți adunați la casa preotului Andrei Truca din Simeria, 8 la număr, invitându-i la actual înmormântării, și anume pe parohii: Ioan Stângu, Ioan Olariu, Ioan Costruș, Ioan Pasca, Petru Lula, Vasile Necșa și Adam Teodor, cari îmbrăcându-se toți în odăjile lor funebrale, în frunte cu părintele protopop, au procedat la săvârșirea prohodului mic în casa mortuă.

După terminarea ceremonialului facut asupra răposatului pus pe catafalcul inconjurat de mulțime, de rudenii și cunoscuți, 6 preoți ridică coșigur cu răposatul și astfel pornește convoiul spre biserică din Simeria, unde este așezat în mijlocul lăcașului divin.

Public numeros din toate părțile, mulți intelectuali români și străini au asistat la actual înmormântării.

Părintele protopop Vasile Domșa, în cursul ceremonialului, a rostit panegiricul frumos și binesimțit, cu motto «Viu va fi sufletul meu și te va lăuda», parentând astfel pe răposat în termeni cuveniți și schițând în mod obiectiv datele biografice ale vrednicului răposat Manase Iar.

După pomana, bogat întocmită de rudenii răposatului, la orele 6 seara s'a ridicat masa și între troparul «Pomeneste, Doamne, pe robul tău, ne-am depărtat cu toții spre casă, zicând Dumnezeu să-l ierte și în veci pomenirea lui!»

Băcia, la 9/22 Octombrie 1918.

Ioan Stângu, preot ort. rom.

Boala spaniolă

La rugarea guvernului francez, academia medicală a trimis o deputație de medici experți, care în câteva zile va restabili și va publica regulile, pe care trebuie să le observăm pentru a ne păzi de boala spaniolă. Membrii ai comisiei este și medicul Veller, care într'o ședință a academieie dat publicului următoarele sfaturi:

Atingerea nemijlocită cu bolnavul trebuie ocolită. Dacă este cineva răcit, să se păzească de frig și de osteneală, și dacă starea i se răutătește, imediat să chemă medic. În modul acesta bolnavul adeseori scapă de complicații grave. Observ, că boala este foarte lipicioasă, ceeace mai bine se poate vedea de acolo că a trecut hotarele Europei și de prezent bântue în Africa, în Maroco, unde se prăpădesc cu sutele, din cauză că până acum nu s'a luat nici o dispoziție.

Un alt jurnal francez mai spune următoarele regule de apărare contra boalei spaniole:

Bolnavul și jurul să nu vie în contact cu alții sănătoși, căci boala se răspândește iute; cei din jurul bolnavului să-și spele mâinile și gura regulat.

Pentru spălarea gurei se recomandă apă curată caldă, în ea trebuie turnate câteva picături de tinctură de iod. Cu apa aceasta trebuie spălată și gura, și gâtul.

Se recomandă și desinfectarea nasului. Spre acest scop cea mai bună este vaselina amestecată, cum prescrie medicul, cu diferite materii desinfectante (mentol, salicil etc.) și cu acestea seara și dimineață să se ungă interiorul nasului.

Asemenea se recomandă, la cea dinăuntru durere de cap și răceala cu serbinel și, stare în pat.

In acest caz e bine să se iace ai cald și un praf sau două de chinină.

De importanță este, ca bolnavul vindecat să se păzească bine, căci dacă nu, poate căpăta din nou boala.

Stirile zilei

Declarațile contelui Károlyi și declarația lui Jászi. Colaboratorul nostru, căruia i s'a acordat interviewurile publicate în numărul trecut al Telegrafului Român, este dr. Romulus Dăniu.

Demonstrație sănăroasă în Budapesta. Despre ciocnirea sănăroasă de Luni seara, între demonstrații capitalei și între polițiști și soldați, zarele budapestane scriu următoarele: În seara de Luni s'a adunat o masă de oameni: muncitori, soldați, femei și alt public în fața localului din Piața Gizele al partidului Károlyi și au cerut să le vorbească oratorii Consiliului Național. A cuvântat întâi Buza Barna, apoi Fényes László, care a îndemnat mulțimea să treacă la Buda și să demonstreze în fața arhiducelui Iosif. Vorbirile oratorilor erau mereu intrerupte cu strigătele: «Trăească revoluția!» «Trăească republică!» «Trăească ministrul președintă Mihail Károlyi!»

Demonstrații au și plecat către podul de peste Dunăre pentru a trece la Buda. În apropierea poștului se postaseră două șiruri de soldați, jardarmerie și polițiști călări, cari nu permiteau mulțimei să păsească pe pod. Atunci s'a auzit o împușcătură (probabil că din mijlocul massei de oameni), după care au urmat alte 5-6 trageri de revolver. Comandantul dela pod a dat punctă de atac; au răsunat mai multe salve, s'a început o luptă, care a durat aproape o jumătate de oră: din public au căzut 2 morți, vreo 40 greu răniți, și 70 ușor răniți. Mulțimea s'a risipit în străzile vecine. Pe la ora 10 și jumătate s'a adunat earăs căteva mii în fața hotelului Astoria, de pe al cărui balcon au rostit vorbiri contele Károlyi, Ion Hoss și alții, cari au îndemnat lumea să fie liniștită, căci va primi satisfacție pentru sănătele vărsate. Trebuie miezul nopții, când oamenii agitați au început în sfârșit să se imprăștie, discutând întâmplările ciocnirii.

Bancă cehă independentă. Cehii se pregătesc pentru independența statului lor nu numai din punct de vedere politic, ci și economic. Acum voiesc să-și înființeze o bancă de note a lor proprie. Planul acesta are să fie executat prin Zivnostenska Banca sau Ceska Banka.

Statistica Ungariei noi. Raportorul unui ziar din capitală, sosind din Zagreb la Budapesta, scrie următoarele: În Zagreb vezi prețuindeni harta nouă, în care cehoslovac este arătată cu 8 milioane locuitori pe 118 mii km pătrați, Hugo-Slavia cu peste 12 milioane suflate pe 228 mii km pătrați, și Ungaria cu 8 milioane locuitori pe 102 mii km pătrați.

Pentru orfelinat. Administratorul parohiei Beclenului, părintele Ioan Prodan, prin insuflarea cuvântării ținute în biserică și stăruind și în afară de biserică a colectat pentru orfelinatul nostru 382 coroane. Lista contribuților se va publica după sosirea încă a unei alte sume, ce este pe către a colecta. Până atunci se exprimă mulțumită bravilor noștri credințioși din Beclen.

Adunare poporala în fața parlamentului ungur. Consiliul Național din Budapesta convocase pentru Dumineacă după ameazi o adunare de popor în piață din fața parlamentului. Convocarea, semnată de: Partidul independent al lui Károlyi, Partidul radical și Partidul social-democrat internațional, cerea dela poporul capitoliei să se pronunțe asupra programului radical compus de Károlyi. S'a adunat 20-30 mii de oameni. Au vorbit: contele Teodor Batthyány, Lovászy, social-democratul Garbai, Oscar Jászy, Fényes și alții. S'a cerut: chemarea la guvern a lui Károlyi, dreptul electoral universal secret, pacea fără amânare, încreșterea domniei de clasă, aprobatarea constituției Consiliului Național. Adunarea a decurs fără incidente.

George Popa. Primim următoarele: Cu înimă înfrântă de durere venim și vesti pe această cale tuturor neamurilor și cunoșcuților, că mult regretul nostru soț, tată, fiu, ginere: George Popa, paroh ort. român în Rapoltul mare, după scurte și grele suferințe și-a dat nobilul suflăt Creatorului său, Luni în 28 Oct. n. 1918.

Rămășițele sale pământești se vor așeza după ritul ort. Miercuri în 30 Octombrie în cimitirul ort. rom. din Rapoltul mare.

Jalnica Familiie.

Bancnote nouă. Banca austro-ungară punte în circulație bancnote de căte 25 și 200 coroane. Hărțile acestea vor circula numai scurt timp, după care au să fie înlocuite cu bancnote obișnuite.

Plătirea ajutoarelor de răsboi pentru familiile celor duși în campanie, se face pe luna lui Noemvrie 1918 în sala magistratului sibian în zilele de 1-5 Noemvrie n., și adeca la:

1 Nov. a. m. ora 8—12, numerele	1—500
" p. m. " 3—5	501—700
2 " a. m. " 8—12	701—1200
" p. m. " 3—5	1201—1400
4 " a. m. " 8—12	1401—1900
" p. m. " 3—5	1901—2100
5 " a. m. " 8—12	2001—2300

Proprietarii de case sănătă invitați să înființeze despre aceasta pe cei în drept de a fi împărtășiti de ajutoarele amintite.

Contribuții pentru sanatori. In scopul clădirii sanatorului pentru tuberculoși au contribuit în răstimpul dela 11 Oct. până la 23 Octombrie a. c. următorii:

1% contribuții benevoile	65 cor. 13 fil.
Contribuții se primesc și în viitor la cassa de asigurare a muncitorilor din cercul sibian, Piața Zeughof nr. 5 și 6 și se chiteză în ziare.	

Consiliu slovac. Luni seara s'a întrunit în Budapesta reprezentanții poporului slovac din 16 comitate ale Ungariei de sus și au hotărât să se constituie în Consiliu național slovac(rada). Rada aceasta cere acordarea de drepturi largi pentru poporul slovac în afaceri culturale, administrative și economice și declară, că ține cu credință la statul ungar.

Grație. Frideric Adler, cum se anunță din Viena, va fi pus curând în libertate. Adler, cum se știe, fusese osând la moarte pentru omorarea ministrului președintă austriac, Stürgkh. Pedeapsa aceasta i s'a shimbă apoi în temniță pe viață. Acum se scapă și de temniță.

Efectul retragerii lui Ludendorff. Toate ziarele din Germania se ocupă cu plecarea lui Ludendorff dela conducerea armatei. Vorwärts scrie: Se duce Ludendorff, dar rămâne Hindenburg: aceasta însemnează la adăta că armata nu mai face politică; Ludendorff a fost tipul generalilor politici. Hindenburg, în acest punct, nu-i samănă. — Berliner Tageblatt află, că este natural ca generalul Ludendorff, care a fost mai mult de doi ani adversarul dictatorului Germaniei, este contrar al democratizării Germaniei. El a fost stăpân asupra tuturor guvernelor germane. Pe Bethmann-Hollweg și pe Kühlmann el i-a răsurnat; este astfel de sine înțeles, că acum nu voie să se supună guvernelor civile. — Ziarele conservatorilor scriu, că Ludendorff este jefuia domniei democratice. Depărțarea sa o socotește de grea lovitură a sortii atât pentru armata Germaniei, cât și pentru popor.

Despăgubire de răsboi. Morning Post dă de știre, că înțelegerea are să ceară ca despăgubire de răsboi 40—50 miliarde de franci.

România și înțelegerea. Ziare din lași scriu, că în Galați și în alte orașe ale României au sosit trupe d'ale înțelegerei, care trupe române

Nr. 642/1918.

(275) 2-3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de cl. III Sohar, protopresbiteratul Abrudului, se publică concurs nou cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sănt cele fasonate în coala B, pentru întregirea dotării dela stat.

Cerile de concurs, instruite conform legilor din vigoare, se vor înainta subsemnatului oficiu în terminul deschis, ear concurenții cu prealabilă incuviințare a subsemnatului, se vor prezenta în vre-o Dumineacă sau sărbătoare la biserică, spre a cânta, cuvânta sau celebra.

Abrud, 6 Octombrie 1918.

Oficiul protopresbiteral ort. rom. al Abrudului, în confelegere cu comitetul parohial.

Petru Popoviciu,
protopop.

Nr. 1535/1918.

Anunț de licitare

Marți în 12 Noemvrie a. c. înainte de amiază la 9 ore se ține la scaunul orfanal orășenesc (Strada Măcelarilor Nr. 4, etajul I, ușa 8) licitarea realității Roșca, Neppendorferstrasse 31, cu prețul de strigare zece mii coroane.

Condițiunile de licitare se pot vedea înainte d'ameazi la oficiul numit.

Nagyszeben, 29 Octombrie 1918.

Scaunul orfanal orășenesc.

Cuptor de casă

coace ieftin și rațional pâne sănătoasă, gustoasă, ușor de mistuit. Cere cu 8/4 mai puțin material de foc.

Se poate coace de două ori, fără a face a doua oară foc.

Se mișcă pe roate. Poate fi așezat în anticameră, în bucătărie, chiar și afară în liber.

In orașul Sibiu și în imprejurime se întrebunțează spre mulțumire deplină.

Depozit de**sobe de faianță (Kachelöfen),****≡ sobe de foc permanent ≡**

și tot soiul de cuptoare, se găsesc earăș în mare assortiment la

Carl F. Jickeli, Sibiu și Alba-Iulia

Cartoane pentru coperiș sau Hârtie de cătran (Dachpappe)

de bună calitate se află earăș la :

Carl F. Jickeli, Filială, în
2-3 (273) Sibiu, Piața mare.

La «Librăria Arhidicezană» în Sibiu : Nagyszeben se află de vânzare :

Casa dela Jerihon

omili și cuvântări bisericești

de

Dr. Ioan Broșu.

Prețul: Cor. 7 + porto recom. 50 fil.

**D-TA
ESTI
'ULTIMUL
OM!**

care nu știe, că pudra-Diana și crema-Diana sănt cele mai bune mijloace pentru îngrijirea pielei și a frumuseței.

Doză de probă 3—K
Doză mare . . 6—K

De vânzare pretutindeni!**Absolvent**

al școalei comerciale superioare române, versat în toate lucrările de birou, cauță serviciu. — Adresa la ziar. „Kinton”.

In editura Comisiunei administrative a tipografiei arhidicezane a apărut :

Manual de cântări bisericești

sau

Octoihul mic

care cuprinde: Rânduiala Vecernie, Utrenie și a Liturghie; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polileul, Pripelele, Catavasiile, Irmoasele, Svetilene și a.

Se află în depozit spre vânzare la
„Librăria Arhidicezană”.

Prețul unui exemplar:

Legătură simplă Cor. 5-50, plus porto postal recomandat 70 fileri. — Legătură imitație de piele Cor. 7-50, plus porto postal recomandat 70 fileri.

Revânzătorilor li se dă 10% rabat.

Dr. Petru Span

conferență cetită la congresul învățătorilor gr.-or. români din Bihară :

de

Nicolae Regman.

Prețul: 30 fil. plus porto postal 6 fil.

Biblioteca Șaguna“
Redactată de Dr. I. Lupăs, Săliște.

Nr. 16—36.

Mângăiați poporul!

Cuvântări bisericești
de

Dr. Ioan Lupăs

și alți preoți din protopopiatul Săliștei.

Se află de vânzare la Librăria Arhidicezană în Sibiu-Nagyszeben.

Prețul unui exemplar: Broșat cor. 2-50, legat cor. 3—, porto 20 fileri.

La «Librăria arhidicezană» din Sibiu :

Nagyszeben se află de vânzare :

Brazde în ogorul lui Hristos

de

Dr. Stefan Ciordianu.

Prețul unui exemplar 6 Coroane, plus porto postal recomandat 1 Cor.

Piese muzicale de Tib. Brediceanu.**Doine și cântece românești pe teme populare.**

(Canto și piano)

Caiet I (ediția a doua).

Foaie verde, foi de nuc.
Cântă puințu cuciului.
Spune, mândro, adevărat.
Vai, bădijă, dragi ne-avem.
Bădisor, depărtișor.
Cine măude cîntănd.
Bade, zău, o fi păcat.
Bagă, Doamne luna 'n nor.

Caiet II (ediția a doua).

Știi tu, bade, ce mi-ai spus.
Vino, bade, iar acasă.
Năcăjăit, ca mine, nu-i.
Floare fui, floare trecui.
Cântec haiducește I.
După ochi ca murele.
Trageji voi boi.
Cine n'are dor pe vale.

Caiet III.

Păsărică mută-ți cubul.
Leagăndă-te frunzulă.
Turtorea din valea sacă.
Cântec haiducește II.
Ce vii, bade, tăzior.
Tu te duci, bade, sârace.
Foaie verde, foie lată.
Pe unde umbă dorul.

Caiet IV.

Pe sub flori mă legănai.
Foaie verde, pup de crin.
Sus în vîrful dealului.
Mândro, de dragoste noastră.
Când treci, bade, pe la noi.
Frunză verde, frunzulă.
Auzi, mândro, cuci-ți cîntă.
S'a dus cuciul de p'aici.

Nou!

Mă Timișe, apă rece.
De sănd, bade, tu te-ai dus.
Floricică de pe apă.
Cântec haiducește III.

Caiet V.

Bade, după dumneata.
Cucule cu peană sură.
Toată lumea-i dintr'un neam.
Câte flori sănt pe pământ.

Nou!

Caiet I (ediția a doua).

De doi (Lugojana) I.
Măzărica.
Ardeleana (ca în Banat) I.
Pe picior I.
Ardeleana I.
Brâu I.
Hora (ca în Banat) I.
Ardeleana (ca în Banat) II.

Caiet II (ediția a doua).

Ardeleana (ca în Banat) III.
Pe picior II.
Ardeleana II.
Tarina.
Invărtita I.
De doi II.
Ardeleana III.
Brâu II.

Caiet III (ediția a doua).

Brâu III.
Ardeleana (ca în Banat) IV.
Hăgeana.
Invărtita II.
Pe picior III.
Ardeleana (Abrudeana) IV.
Brâu IV.
Ardeleana (ca în Banat) V.

Caiet IV

Hora (ca în Banat) II.
Invărtita III.
Brâu V.
Pe picior IV.
Ardeleana V.
Brâu (Danțu) VI.
Ardeleana (ca în Banat) VI.
Din Maramureș.

Nou!

Hora III (a fetelor).
Ardeleana VI.
De doi III.
Brâu VII.

Invărtita IV.
Ardeleana (ca în Banat) VII.
Ardeleana VII.
Brâu VIII.

Nou!

Prețul unui caiet Cor. 10— fr.

La șezătoare,

Icoană din popor (I act cu un preludiu). Text de C. Sandu-Aldea și I. Borcia.

Cuprinsul:

Preludiu și cor.	Nr. 4. A lui Moș Marin.	Nr. 9. Cântec haiducește.
Nr. 1. Doina lui Sorin.	„ 5. Melodrama.	„ 9a. Solo de flueri.
„ 2. Mândrușă cu ochii verzi.	„ 6. Cântecul Ilenei.	„ 10. Brâu.
„ 3. Cântec din bătrâni.	„ 7. De masă.	„ 11. Duet.
	„ 8. Scenă.	„ 12. Invărtita și cor.

Partitura pentru canto și piano Cor. 16— fr.

Rândunica, vals (ediția a doua)

Viorele, vals (ediția a doua)

Aurora, vals

Quadrille, pe motive românești

Preludiu Hora din «Serata etnografică» (ediția a doua)

Hora (Do ♭ minor — Cis moll) (ediția a doua)

Nou! { Hora (Re ♮ major — Des dur)

Hora (La ♯ major — As dur)

Cor. 5— fr.

„ 5— ”

„ 5— ”

„ 5— ”

„ 4— ”

„ 4— ”

„ 4— ”

Pieșele epuizate au apărut în ediții noi. :-:- De vânzare la toate librăriile românești.

Depozit general: LIBRĂRIA ARHIDIECEZANĂ Sibiu (Nagyszeben).